

STROMY SVITAV

AUTORSKÝ TÝM ZÁKLADNÍ ŠKOLY SVITAVY, FELBEROVA 2

ÚVODEM

Všimli jste si, kolik roste ve Svitavách překrásných stromů?

Každý den, často i několikrát, kolem nich spěcháme za svými povinnostmi a vnímáme je jako něco samozřejmého. Ale ono to až tak samozřejmé není. Mnoho měst, která se mohou pyšnit tím, že vypadají jako jeden veliký park, byste v republice nenašli.

Procházeli jsme Svitavami a rozhlíželi se i za vás. Po celý školní rok paní učitelka Petra Víšková a žáci šestých ročníků diskutovali, fotografovali, hledali na internetu a vytvářeli počítačové soubory. Výsledkem jejich práce je tato drobná publikace o svitavských stromech.

Můžete v ní najít poučení, projít se navrženou poznávací trasou a možná na fotografiích objevíte svůj oblíbený strom. A pokud ne, nevadí. Krásných stromů je totiž ve Svitavách opravdu mnoho a všechny se do jedné knižky nevejdou. Mnohem důležitější je fakt, že o nich víme a můžeme z nich mít radost.

Přejeme vám krásnou procházku naším městem.

Zdeněk Petržela

OBSAH

Úvod	1
Obsah	3
Lípa plstnatá	4
Jasan ztepilý	6
Borovice vejmutovka	8
Vrba bílá	10
Jilm habrolistý	12
Dub červený	14
Buk lesní	16
Jinan dvoulaločný	18
Dub letní - alej	20
Javor klen	22
Topol bílý	24
Javor mléč	26
Dub letní	28
Lípa malolistá	30
Jírovec maďal	32
Bříza bělokorá	34
Jilm drsný	36
Příloha č. 1 – plánovaná trasa	39
Příloha č. 2 – plán parku Jana Palacha	41
Příloha č. 3 – plán parku za DDM	43

LÍPA PLSTNATÁ

Latinský název: *Tilia tomentosa*

Německý název: Silberlinde

Anglický název: Silver Lime

POPIS:

Pochází z jihovýchodní Evropy, také se jí říká lípa maďarská. Patří mezi listnaté opadavé stromy. Listy jsou na líci temně zelené a na rubu bílé, hustě plstnaté. Většinou se jedná o velmi statné, urostlé stromy, vysoké až 30, někdy i více metrů. Vyznačují se vysoko klenutou, pravidelnou korunou. Květy intenzivně, skoro až nepříjemně voní. Na rozdíl od lípy velkolisté i malolisté, které jsou v České republice původní, roste tato lípa jenom jako člověkem vysazovaná parková rostlina. Lípy se dožívají průměrně věku 200 – 300 let.

ZAJÍMAVOSTI:

Název rodu *Tilia* pochází z řeckého *ptilon* (= křídlo) podle blanitých křídlatých listenů květenství. Lípa stříbrná je parková rostlina. Je to velmi pěkný strom, ale nemá na rozdíl od jiných druhů lip žádné léčivé účinky.

Podle pověsti právě lípy osídlovali spravedliví a dobří duchové. Lidé je proto vyhledávali, aby se pod nimi schovali před bouřkou, v domněnku, že do nich díky dobrým duchům neuhodí blesk.

LOKALITA:

Lípa stříbrná je krásný velký strom v parčíku na Malém náměstí, v blízkosti vyústění podchodu směrem od obchodního domu Albert. Jeho výška je asi 29 metrů, obvod kmene dosahuje 360 cm. Strom poznáte podle širokého kmene a velkých listů, které jsou na spodní straně stříbrné. Kmen není rovný, ale naklání se k jedné straně. Od autobusového nádraží vypadá lípa trochu jako nakloněná postava zvedající ruce vzhůru k obloze...

Zpracoval: JAN KUREŠ

květ lípy plstnaté

kůra lípy plstnaté

plod lípy plstnaté

JASAN ZTEPILÝ

Latinský název: *Fraxinus excelsior*

Německý název: Gemeine Esche

Anglický název: European Ash

Lidový název: Bleskosvod

POPIS:

Jasan je mohutný a statný opadavý strom, jehož koruna dosahuje až 45 metrů výšky. Patří k největším listnatým stromům. Listy má lichozpeřené, tvořené 7 až 15 lístky na dlouhém řapíku. Pro svoji výšku a poměrně rychlý růst býval vysazován v blízkosti chalup jako ochrana před bleskem - tak vznikl i jeden z jeho lidových názvů - bleskosvod. V lidové magii také platilo, že jasan dovede člověka zbavit mnoha neduhů pouhou svou přítomností - např. nemocné děti bývaly pro uzdravení protahovány rozštěpem mladého jasanu.

ZAJÍMAVOSTI:

Jasanové dřevo je velmi kvalitní, tvrdé a pružné, dobře odolává vodě. Používá se zejména při výrobě nábytku, parket, sportovního náčiní, násad nebo topůrek. Vyráběly se z něj kočáry a karosérie prvních automobilů, ale i první lyže. Jasan má už od dávných dob významné využití v léčitelství. Kůra údajně snižuje horečku, listy působí mírně močopudně a projímavě, podporují vylučování solí. Užívají se proto zejména při revmatismu, dně a ledvinových chorobách. Zevně lze nálev z listů použít na omývání špatně se hojících ran nebo běrcových vředů, v dětském lékařství se osvědčil jako mírně projímavý prostředek.

LOKALITA:

Jasan ztepilý se nachází na ulici Palackého, blízko finančního úřadu. Poznáte ho docela snadno - podle kořenů zarostlých do zidky. Z náměstí Míru se k němu nejlepší cestou dostanete podchodem, který je v blízkosti obchodního domu Albert. Výška stromu je 23 metrů, obvod kmeně 235 cm.

Zpracovala: MÍŠA LUKEŠOVÁ

květ jasanu ztepilého

kůra jasanu ztepilého

plod jasanu ztepilého

BOROVICE VEJMUTOVKA

Latinský název: *Pinus strobus*

Německý název: Weymouthskiefer

Anglický název: White Pine

POPIS:

Vždy zelený, jehličnatý, hluboce kořenící strom, jehlice vyrůstají ve svazečcích po dvou, jsou tuhé, špičaté, až 15 cm dlouhé. Borovice vejmutovka je nenáročná na půdní živiny, snese dlouhou zimu, pozdní mrazy. V koruně stromu bývá pohromadě mnoho šišek.

ZAJÍMAVOSTI:

Dřevo je vhodné k výrobě nábytku, také jako stavební materiál a palivo i jako surovina pro výrobu celulózy. Má lehké a pružné dřevo (používá se na výrobu lodí), ale hodně zasmolené. Strom je bohatým zdrojem pryskyřice.

Vejmutovka začíná kvést až ve věku 15 - 70 let. Může se dožít až 1000 let.

LOKALITA:

Borovice vejmutovka se nachází u parkoviště vedle Finančního úřadu ve Svitavách (ul. T. G. Masaryka). Odhadovaná výška stromu je 31 metrů. Kmen je velmi silný, jeho obvod měří 280 cm. Jsou na něm vidět zbytky osekávaných větví, asi od poloviny jeho výšky začíná koruna, ve které můžeme vidět obrovské množství šišek.

Zpracovala: LUCIE ZELINKOVÁ

květ borovice vejmutovky

kůra borovice vejmutovky

plod borovice vejmutovky

VRBA BÍLÁ

Latinský název: *Salix alba*

Německý název: Silber - Weide

Anglický název: White Willow

Lidový název: vetla, bělice

POPIS:

Koruna stromu je pravidelná, větve jsou převislé, na některých místech sahají až k zemi. Vrby patří k rychle rostoucím dřevinám. Výška tohoto stromu je zatím pouhých 17 m, nejvyšší stromy však dosahují výšky až 25 m a obvodu kmene i přes 600 cm. Největší strom tohoto druhu v České republice (Kiliánova vrba v Bosonohách v Brně) v obvodu měří dokonce 815 cm!

ZAJÍMAVOSTI:

Vrba má měkké, lehké, ne příliš trvanlivé dřevo. Užívá se při výrobě překližek či beden nebo jako topivo.

Kůra tohoto stromu se používá již odpradávná v lidovém léčitelství: snižuje bolest, horečku, má posilující účinek, pročistí krev. Vývar se používal při vnitřním krvácení, zánětech střev a žaludku, při revmatických a kloubních potížích, při zánětech močového měchýře apod. Vrbové listy si pocestní dávali do bot, které je tlačily a bolestivě dřely. Mladé větve se užívají v košíkářství.

Vrba se hodí k osázení břehů rybníků nebo jako alejový strom na nábřeží.

LOKALITA:

Vrbu bílou můžete vidět v malém parčíku naproti kadeřnictví Šmik, vedle křižovatky ulic Palackého a Richarda Kloudy. Obvod jejího kmene je 177 cm.

Strom, který je ještě krásnější a mohutnější, byste mohli vidět vedle svitavské tiskárny, na ulici Týrše a Fügnera, ale bohužel jenom přes velká kovová vrata...

Zpracovala: NIKOLA ČERVENÁ

květ vrby bílé

kůra vrby bílé

plod vrby bílé

5

JILM HABROLISTÝ

Latinský název: *Ulmus minor*

Německý název: Feld - Ulme

Anglický název: Smooth - Leaved Elm

POPIS:

Jilm habrolistý byl významnou evropskou dřevinou, poskytoval jedno z nejceněnějších nábytkářských dřev s charakteristickou kresbou a leskem.

Ve 20. století byly však jilmy postiženy dvěma velkými vlnami epidemie grafiozy. Tato jilmová choroba je způsobena houbou, kterou přenášejí kůrovci. Epidemii se podařilo přežít jenom asi 10% z původního počtu těchto stromů. Listy jilmu jsou typické svou nesouměrnou čepelí - je to pro tento strom výrazné poznávací znamení.

ZAJÍMAVOSTI:

Jilm je uznávaný starobylý léčivý strom. Látky, které jsou obsaženy ve spodní vrstvě kůry (borce) jilmu, mají neuvěřitelně příznivý vliv na poškozenou pokožku. Jejich hojivý, protizánětlivý a uklidňující účinek znali již staří Keltové, kteří používali jilmovou borku usušenou na prášek jako základ léčivých placek.

LOKALITA:

Strom je vysoký 37 metrů. Jeho kmen je zvláště tvarovaný a jeho obvod měří skoro 450 cm.

Roste u rohu budovy, ve které sídlí Městský úřad Svítavy, v parku Jana Palacha. Když vejдете do parku z Dvořákovy ulice a dáte se cestou po jeho pravém okraji, určitě jilm habrolistý neminete.

Zpracovala: LENKA NAVRÁTILOVÁ

květ jilmu habrolistého

kůra jilmu habrolistého

plod jilmu habrolistého

DUB ČERVENÝ

Latinský název: *Quercus rubra*

Německý název: Rot-Eiche

Anglický název: Northern Red Oak

POPIS:

Tento strom má původ v Severní Americe. V Evropě se pěstuje od konce 17. století. K nám dorazil asi o 100 let později (první dub červený byl u nás vysazen roku 1895 v Průhonicích). V současnosti se vyskytuje často v parcích i lesích, spíše v nižších polohách (max. asi 600 m n. m.).

Je to poměrně rychle rostoucí, až 50 m vysoký strom. Jeho kůra je v mládí šedozelená a hladká, později šedá, vrásčitá. Listy mají na podzim krásné červené zbarvení - strom působí velmi dekorativně. Plodem je nažka, známá pod názvem žalud.

ZAJÍMAVOSTI:

Tvrdé a trvanlivé dřevo dubu červeného nachází uplatnění zejména v nábytkářství a ve stavebnictví. Je však méně hodnotné než dřevo našich dubů. V České republice se využívá nejčastěji jako palivo. Protože je odolný vůči exhalátům, je také vhodným stromem k zalesňování průmyslových oblastí (roste i na půdách chudých, nekvalitních a kyselých). Patří mezi rychle rostoucí dřeviny, je odolný vůči chorobám a škůdcům. Proto se pěstuje v lesích. Pro své krásné podzimní červené zbarvení listů je využíván jako parkový strom.

LOKALITA:

Dub červený - nachází se v parku Jana Palacha, na malém rozcestí mezi ulicemi Dvořákovou a Poličskou. Až po něm budete pátrat, hledejte malou fontánku s pitnou vodou - tenhle 40 metrů vysoký krásný strom stojí přímo proti ní. Obvod jeho kmene je celých 350 cm.

Zpracoval: DOMINIK PRUDIL

květ dubu červeného

kůra dubu červeného

plod dubu červeného

BUK ČERVENOLISTÝ

Latinský název: *Fagus silvatica purpureae*

Německý název: Blut-Buche

Anglický název: European beech

POPIS:

Červená varianta buku lesního. Mohutný listnatý strom, s obvodem kmene 370 cm. Má vejčité, lesklé, na okraji zvlněné listy, na podzim se zbarvují do červena. Koruna je krásně pravidelná, souměrná, s větvemi sahajícími skoro až k zemi. Plodem je oříšek pokrytý ostnatou číškou – bukvice. Kůra je typicky šedá a hladká.

Vyskytuje se všude v Evropě, roste i do výšek 1500 m n. m. Buk je nazýván matka lesa, protože jeho listy se rozloží na kvalitní humus a jeho plody slouží jako potrava pro mnohá zvířata. Buk má též hodnotné dřevo.

ZAJÍMAVOSTI:

Řada odrůd se vysazuje v parcích jako okrasné stromy, nebo masově pro dřevo. To se používá v nábytkářství (využívá se jeho dobré ohebnosti po ohřátí párou) a truhlářství, na výrobu parket, železničních pražců či kuchyňského náčiní. Je také velmi výhřevné. Dříve se suchou destilací bukového dřeva vyráběl methanol (dřevný líh) a bylo i materiálem pro výrobu dřevoplynu.

LOKALITA:

24 metrů vysoký buk lesní červenolistý najdete v parku Jana Palacha. Nachází se poblíž Langerovy vily. Poznáte ho podle dřevěné tabule, která jej označuje jako památný strom. Tento titul mu byl udělen v roce 2006.

Zpracoval: DAVID TEPLÝ, JAN KARLÍK

květ buku lesního červenolistého

kůra buku lesního červenolistého

plod buku lesního červenolistého

JINAN DVOULALOČNÝ

Latinský název: Ginkgo Biloba

Německý název: Fächerblattbaum, Ginkgobaum

Anglický název: Maidenhair Tree

POPIS:

Opadavý strom s typickým tvarem listů, u nás často pěstován po celém území jako okrasná dřevina v parcích a zahradách. První strom byl u nás vysazen roku 1809. Největší jedinci v České republice (např. v botanické zahradě v Praze) dosahují výšky až 38 m. Tento strom roste volně v přírodě velmi ojediněle, pouze na nevelkém území jihovýchodní Číny. Všude jinde - hlavně v Koreji a Japonsku, je odedávna pěstován nejčastěji při chrámech nebo v pouličních stromořadích. Do Evropy byla semena dovezena r. 1730 (v Utrechtu dosud roste strom vypěstovaný z těchto semen).

ZAJÍMAVOSTI:

Ginkgo biloba je poslední dobou velmi populární a vyhledávaný. Extrakt z listů má vynikající účinky, ale je tak složitý, že ani desetiletý výzkum nepoodhalil roušku tajemství, jak vlastně funguje. Stejně látky se nevyskytují v žádné jiné rostlině.

Potlačují alergické reakce, a proto mohou pomoci léčit např. astma. Mají prý kladné účinky na poruchy sluchu, zraku a na senilitu. Odstraňují pocity netečnosti a únavy, zlepšují paměť a dodávají člověku pocit větší pohody. Je vhodný také pro osoby vyššího věku, které mají problémy s nedostatečným prokrvováním končetin.

LOKALITA:

Jinan dvoulaločný najdete v parku Jana Palacha, na spojovací cestě mezi vstupem do parku od budovy svitavského gymnázia a východem do ul. Dvořákova. Je to štíhlý, ne moc nápadný strom s úzkou korunou.

Jeho výška je 36 metrů a obvod kmene měří 155 cm.

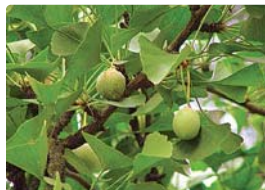
Zpracoval: ADAM POUL

květ jinanu dvoulaločného

kůra jinanu dvoulaločného

plod jinanu dvoulaločného

DUB LETNÍ-ALEJ

Latinský název: *Quercus robur*

Německý název: Stiel-Eiche

Anglický název: Pedunculate Oak

Lidový název: křemenák, letnák

POPIS:

Rod *Quercus* zahrnuje 300 až 600 druhů. Dub letní je opadavý, velmi pomalu rostoucí, až 40 m vysoký strom, je významnou parkovou a sadovou dřevinou. Plody jsou známy jako žaludy. Tato alej je tvořena 17 stromy. Jejich koruny připomínají koruny topolů. Duby se údajně mohou dožít věku až 1500 let.

ZAJÍMAVOSTI:

Duby slouží jako symbol síly a krásy lesa. Dubové listy a žaludy se často uplatňovaly ve znaku lesníků a myslivců. Starí Germáni zasvětili dubu bohu blesku Thorovi. Pod rozkladitými stromy obětovali bohům. Němci si ho zvolili za symbol svého národa. Duby měly vždy dobré jméno i v léčitelství. Od starověku až dodnes jsou známy např. dubové koupele. Pomáhají při léčení omrzlin, při ekzemech a pocení nohou, jsou přísadou do kloktadel a ústních vod.

LOKALITA:

Tuto alej dubů letních najdeme v Jungmanově ulici, u svitavského bazénu. V její spodní části se nachází parkoviště krytého plaveckého bazénu a Charitní centrum Světlanka. Průměrná výška stromů je 27 metrů, obvod kolem 150 cm.

Zpracoval: JAN KADLEC, MICHAL HNÁT

květ dubu letního

kůra dubu letního

plod dubu letního

JAVOR KLEN

Latinský název: *Acer pseudoplatanus*

Německý název: Sykomoren-Ahorn

Anglický název: Sycamore Maple

POPIS:

Javor klen (také se mu říká javor horský) je poměrně mohutný strom - dosahuje výšky až 30 m a obvodu kmene i přes 300 cm. Jeho růst se zastaví ve věku 80 až 100 let a může se dožít 300 až 500 let. Charakteristický vzhled dodává tomuto druhu jeho kůra. Je to hlavní evropský druh javoru, roste hlavně ve vyšší nadmořské výšce. Nevysazuje se často v parcích, ale lesníci jej používají v místech s horší půdou, kde by se jiným listnatým stromům tolik nedařilo.

ZAJÍMAVOSTI:

Tento druh má velmi cenné dřevo, využívá se zejména v nábytkářství, v řezbářství i soustružnictví. Protože javor klen roste velmi pomalu, je jeho dřevo tvrdé, pevné a velmi výhřevné. Je téměř bílé, používá se na housle, flétny, kytary a čela, dokonce bylo prý použito na stavbu Trojského koně. Zbytky nástrojů vyrobených z jeho dřeva byly nalezeny už ve stavbách z doby kamenné.

Míza javoru kleny je sladká – dokonce se dělaly pokusy s výrobou javorového sirupu ke slazení. Plody javoru, okřídlené dvounažky, létají „jako vrtulník“, nebo se dají nasadit na nos jako „frňák“ – děti si s nimi rády hrají.

LOKALITA:

Na obrázku je kmen javoru kleny, podle kterého můžete tento strom velmi dobře poznat. Roste hned na kraji parku za bývalým okresním úřadem.

Pokud tam vejдете z Lanškrounské ulice, uvidíte ho vpravo. Je vysoký 37 metrů a kolem kmene měří 270 cm.

Zpracovala: SABINA SEJKOROVÁ

květ javoru kleny

kůra javoru kleny

plod javoru kleny

TOPOL BÍLÝ

Latinský název: *Populus alba*

Německý název: Silber-Pappel

Anglický název: White Poplar

POPIS:

Topol je vysoký strom s poměrně širokou korunou, která je často nakloněná na jednu stranu. Kmen je silný, přímý, nebo mírně ohnutý. Větve topolu bílého jsou velmi světlé, někdy dokonce jejich kůra připomíná kůru březovou. Listy jsou na rubu šedobíle plstnaté, značně proměnlivých tvarů. Je to jeden z převládajících druhů lužních lesů spolu s keřovitými a stromovitými druhy vrb.

ZAJÍMAVOSTI:

Topoly bílé je vhodné vysazovat podél silnic, protože jejich výrazné plstnatě vlnaté listy jsou schopny vázat mnoho vzdušného prachu, a tím podstatně přispívat k pročištění vzduchu ve městech. Slouží také ke zpevňování břehů a k vytváření větrolamů, některé se využívají i v okrasném sadovnictví. Problémem jsou však ochmýřená semena, která mohou působit citlivějším osobám alergie. Dřevo se používá zejména na výrobu obalů (beden), překližek a v menší míře i pro výrobu nábytku.

Jednotlivé druhy topolů se dají velmi snadno křížit, a proto vzniká nepřehledné množství forem, které již nelze jednoznačně zařadit.

LOKALITA:

Topol bílý můžete vidět v parku za bývalým okresním úřadem. Když vejдете vchodem napravo od DDM a podíváte se hned doleva, uvidíte vysoký strom (35,5 m) se světlejší šedou kůrou - topol bílý. Obvod jeho kmene je 195 cm.

květ topolu bílého

kůra topolu bílého

plod topolu bílého

Zpracovala: EVA ŠKRAŇKOVÁ

JAVOR MLÉČ

Latinský název: *Acer Platanoides*

Německý název: Spitzahorn

Anglický název: Norway Maple

POPIS:

Tento druh javorů dorůstá výšky okolo 36 metrů. Jejich koruna má oválný nebo kulovitý tvar. Kůra je zmlada světle šedá a hladká, později tmavě šedá až načervenalá a podélně brázditá. Listová stopka - řapík - při utržení rovní bílé mléko.

Javor dobře snáší špatné ovzduší, často bývá pěstován v parcích a zahradách jako okrasný strom. Existuje řada odrůd, které se liší hlavně vzrůstem, tvarem nebo barvou listů. Dožívá se 300 až 400 let.

ZAJÍMAVOSTI:

Rod *Acer* zahrnuje asi 150 druhů, které rostou převážně v mírném a subtropickém pásmu severní polokoule, jen ojediněle v tropech nebo na jižní polokouli.

Tvrdé, trvanlivé, téměř bílé a dobře štípatelné javorové dřevo je užíváno k výrobě nábytku, hudebních nástrojů, hraček apod. Údajně má schopnost odpuzovat netopýry a noční můry.

Listy javoru mají léčivé účinky, čaj se užívá při zánětech mandlí, horečkách a otocích.

LOKALITA:

Javor mléč je vysoký 27 metrů, jeho kmen má obvod 440 cm. Nachází se v parku za DDM, na levé straně ve směru z Lanškrounské ulice. Roste blízko topolu bílého.

Zpracoval: ROMAN ŠTĚRBA

květ javoru mléč

kůra javoru mléč

plod javoru mléč

DUB LETNÍ

Latinský název: *Quercus robur*

Německý název: Stiel-Eiche

Anglický název: Oak summer

Lidový název: zimák, drnák

POPIS:

Opadavý, velmi pomalu rostoucí strom. Najdeme ho nejčastěji na vlhkých půdách. Je známý již z antiky, kdy se jeho plody - žaludy - používaly ke krmení prasat. Duby se údajně mohou dožít věku až 1500 let.

ZAJÍMAVOSTI:

Tvrdé a trvanlivé dubové dřevo nachází uplatnění v mnoha oblastech, užívá se ve stavebnictví (zejména na vodní stavby, neboť pro vysoký obsah tříslovin nehnije ve vodě), v nábytkářství, k výrobě dřevěného uhlí, na výrobu pražců, sudů, parket apod. Dubová kůra se v minulosti používala v barvířství a k vydělávání kůží. Žaludy jsou důležitou součástí zimní stravy lesní zvěře. Pro svůj vzrůst se stal dub symbolem síly a mnohé národy ho uctívaly a zasvěcovaly svým nejvyšším a nejmocnějším bohům.

LOKALITA:

Dub letní můžete vidět v levé zadní části parku, za bývalým okresním úřadem. Blízko něj roste i javor mléč a lípa malolistá. Výška tohoto dubu je 20 metrů, obvod kmene 360 cm. Poznáte ho podle toho, že těsně nad zemí se od jeho kmene odděluje jedna silná větev.

Zpracoval: MARTIN ŠTĚPÁNEK

květ dubu letního

kůra dubu letního

plod dubu letního

LÍPA MALOLISTÁ

Latinský název: *Tilia cordata*

Německý název: Winterlinde

Anglický název: Small - leaved Linden

POPIS:

V České republice roste tento strom dost hojně, i když v posledních asi 300 letech je poněkud na ústupu. Roste téměř po celé Evropě, vyjma jejích nejsevernějších a nejjižnějších částí. Lípa je symbolem českého národa - její ratolest je na prezidentské standartě. Můžete ji znát i pod názvem lípa srdčitá, ten vznikl podle tvaru jejích listů.

ZAJÍMAVOSTI:

Z měkkého a lehkého lipového dřeva se vyrábějí bedny, tužky, překližky, rýsovací prkna apod., je to také dřevo velmi vhodné pro řezbářské práce. Z lipového lýka se v minulosti vyráběly střevíce, rohože nebo nádoby na obilí. Lípa malolistá se často uplatňuje v sadovnictví nebo jako meliorační či půdoochranná dřevina. Lipový květ je ceněnou léčivkou - užívá se při infekčních a horečnatých onemocněních, při onemocnění ledvin a močového měchýře. Velké množství květů je důležitou jarní potravou včel.

LOKALITA:

Lípa malolistá, strom s obvodem kmene 370 cm, roste v parku za bývalým okresním úřadem. Vejdete-li sem vstupem vedle DDM, objevíte ji až v levém zadním rohu parku, skoro až u budovy svitavské policie. Díky dostatečnému prostoru vyrostla v mohutný strom, vysoký asi 27 metrů, s pravidelnou, rozložitou korunou.

Zpracovala: ANETA ZEMÁNKOVÁ

květ lípy malolisté

kůra lípy malolisté

plod lípy malolisté

JÍROVEC MAĎAL

Latinský název: *Aesculus hippocastanum*

Německý název: Gemeine Rosskastanie

Anglický název: Chestnut Tree

Lidový název: kaštan

POPIS:

Strom pochází z jihovýchodní Evropy (severní Řecko, Albánie, Bulharsko), u nás je pěstován, ale velmi často také zplaňuje, takže může působit dojmem původního druhu. Má šedohnědou barvu kůry - bývá porostlá lišejníkem, její povrch je členitý a vrásčitý. Koruna stromu je mohutně rozvětvená. Plody jsou kaštany.

ZAJÍMAVOSTI:

Jírovec je důležitá parková, alejová a zahradní rostlina. Dřevo se uplatňuje při výrobě nábytku a ve stavebnictví. V listech, kůře a slupkách plodů jsou barviva, která se užívají k barvení látek. Pro svou bohatou jarní květenství je to rostlina důležitá pro včelaře. Výtažek z jírovce má výrazný účinek na cévní stěny, působí protizánětlivě, tlumí otoky, pomáhá při léčení křečových žil.

LOKALITA:

Tento jírovec maďal je pěkně rostlý strom v zadní části parčíku za bývalým okresním úřadem. Stojí až u drátěného plotu v levém zadním rohu parku.

Koruna sahá asi 1 metr nad zem, větve jsou bohatě obrostlé listy, na jaře také krásnými bílými květy. Naměřený obvod kmene je 250 cm, výška stromu je 17 metrů.

Zpracovala: IVANA ŠKRAŇKOVÁ

květ jírovce maďalu

kůra jírovce maďalu

plod jírovce maďalu

BŘÍZA BĚLOKORÁ

Latinský název: *Betula pendula*

Německý název: Weiss - Birke

Anglický název: Silver Birch

POPIS:

Bříza bělokorá je známý a oblíbený štíhlý strom s bílou kůrou. Na severní polokouli najdeme asi čtyřicet druhů. U nás je velmi rozšířená, nejčastěji roste na pasekách, ve smíšených lesích a poblíž potoků a rybníků - má ráda vlhčí místa. Je nenáročná, dobře snáší znečištěné ovzduší a nemá velké nároky na živiny. Vydrží i poměrně silné mrazy. Bříza je ideálním stromem pro vysušování příliš vlhkých míst, odpradávná se proto vysazovala např. v blízkosti domů, jejichž zdi trpěly velkou vlhkostí.

ZAJÍMAVOSTI:

Bříza je prastarý lidový léčebný prostředek. Listy působí močopudně, užívají se proto zejména při chorobách ledvin a močových cest, údajně snižují i hladinu cholesterolu. Březová šťáva se osvědčila při revmatismu a při nedostatečné činnosti ledvin. Zároveň je to lidový prostředek k ošetření vlasů. Má také příznivý vliv na stav naší pleť a pomáhá s léčením akné.

Dřevo se používá při výrobě nábytku či jako topivo - snadno hoří i za vlhka. Je lehké a nepropouští vodu, vyráběly se z něj např. indiánské kánoe. Bílá kůra se před vynalezením papíru používala k písemným záznamům, dokonce k výrobě oděvů a obuvi. V některých starých zvycích bříza figurovala jako symbol ochrany, životní energie, štěstí, lásky a plodnosti - třeba při vztyčování májky před domem vyvolené.

LOKALITA:

Břízu bělokorou si můžete prohlédnout v jihovýchodním rohu parku za bývalým okresním úřadem. Strom je vysoký 21 metrů a naměřený obvod kmene je 130 cm.

Zpracoval: PETR GREGOR

květ břízy bělokoré

kůra břízy bělokoré

plod břízy bělokoré

JILM DRSNÝ

Latinský název: *Ulmus glabra*

Německý název: Die Bergulme

Anglický název: Wych Elm

POPIS:

Listnatý, opadavý, až 40 m vysoký strom, známý i pod názvem Jilm horský. Listy má oválné a na líci drsné na pohmat, končíci asymetricky, nestejnoměrně. Jejich barva je šedozeleň.

Je původní pouze v Evropě. Dožívá se až 500 let.

ZAJÍMAVOSTI:

Ve starověku byl tento strom symbolem smrti. V USA je jilm drsný symbolem svobody.

Jilmové dřevo roste dvakrát rychleji než dubové, i když je stejně tvrdé a trvanlivé. Bylo a je užíváno ke stavebním, nábytkářským a kolářským účelům, dřevo příbuzného jilmu habrolistého se v tomto směru ale pokládá za vhodnější.

Kůra má léčivé účinky. Působí svíravě a protizánětlivě, užívá se při poruchách trávení, proti průjmu, při žaludečních potížích nebo při překyselení žaludku, zevně ji lze použít při ekzémech, hnisavých kožních zánětech nebo na hemoroidy, ve formě kloktadla pak při zánětech dutiny ústní a hrtanu.

LOKALITA:

Jilm drsný – 20 metrů vysoký strom roste přímo u vchodu do urnového háje na ulici U Tří dvorů.

Jeho okolí není příliš pěkné, stojí mezi garážemi a kontejnerem a pod ním je dopravní značka zákaz vjezdu.

Ale i tak se vám tenhle strom bude určitě líbit.

Obvod kmene ve výšce 130 cm je 320 cm.

Zpracoval: FRANTIŠEK MALINSKÝ

květ jilmu drsného

kůra jilmu drsného

plod jilmu drsného

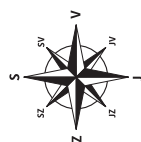
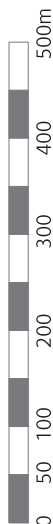
This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Příloha č. 1 - plánovaná trasa

■ označení čísla a pozice stromu na mapovém listu

Poměrové měřítko

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Příloha č. 2 - plán parku Jana Palacha

■ označení čísla a pozice stromu na mapovém listu

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Příloha č. 3 - plán parku za DDM

■ označení čísla a pozice stromu na mapovém listu

VYDALA ZÁKLADNÍ ŠKOLA SVITAVY, FELBEROVA 2

AUTORSKÝ TÝM:

Nikola Červená, Petr Gregor, Michal Hnát, Jan Kadlec, Jan Karlík, Jan Kureš, Míša Lukešová, František Malinský, Lenka Navrátilová, Adam Poul, Dominik Prudil, Sabina Sejkorová, Eva Škraňková, Ivana Škraňková, Martin Štěpánek, Roman Štěrba, David Teplý, Lucie Zelinková, Aneta Zemánková
Petra Víšková, Zdeněk Petržela

PŘÍPRAVA TISKU:

DTP Centrum, v.o.s. Svitavy, červenec - srpen 2007

PODĚKOVÁNÍ:

Děkujeme touto cestou pracovníkům Městského úřadu ve Svitavách, odboru životního prostředí, za ochotu a vstřícnost při zpracovávání tohoto projektu, dále pak ochotné kolegyni Janě Machové za velkou pomoc při jazykových úpravách textů.

VYDÁNO S PODPOROU MĚSTA SVITAVY.

